

УДК 391.7(=161.2)''18/19''

Ганна ВРОЧИНСЬКА

ОСВОЄННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ХУДОЖНІХ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ЖІНОЧИХ ПРИКРАС У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ МИТЦІВ

Йдеться про освоєння та авторське відтворення художніх традицій українських народних жіночих прикрас XVIII — поч. XX ст. у творчості сучасних митців. Подається короткий аналіз творчого процесу окремих професійних та самодіяльних майстрів, а також характеристика техніко-технологічних та декоративно-образних засобів, якими вони послуговуються. Розглядаються форми вияву української автентичної естетики та символіки.

Ключові слова: традиція, автентика, гутне скло, композиційні прийоми, декоративне вирішення, кольорові камені, «венеційські пацьорки».

© Г. ВРОЧИНСЬКА, 2018

Традиційні українські народні жіночі прикраси, які, як родинні скарби, переходили від матері чи бабусі до доньки або внучки (намисто з коралу, кольорових каменів, скла, бісеру, дукачі з дорогоцінних та кольорових металів, сережки, вінки тощо) і, які становили невід'ємний компонент ансамблю народного вбрання впродовж століть, сьогодні стали основою для натхнення для багатьох творців прикрас. Освоєння та відтворення народних традицій українських прикрас сучасними професійними, народними та самодіяльними митцями досягло особливого розвитку від часу здобуття державної незалежності і набрало рис широко розгалуженого мистецького явища. Захоплення понадчасовою красою давніх прикрас, просякнутих глибинною національною символічною та художньою значимістю, змістовне наповнення яких досі є своєрідним маркером етнічної приналежності, охоплює нині майстрів, які працюють в художньому металі, кераміці, склі та багатьох інших матеріалах. Професійні митці та самодіяльні майстри часто створюють авторські композиції сучасного намиста, браслетів та сережок також із, так би мовити, сьогодні уже антикварних матеріалів — автентичних венеційських намистин XVIII—XIX ст., часто поєднують їх з виробами сучасних майстрів художнього металу (хрестиками, медальйонами, іконками, різної форми підвісками-дармовисами тощо), які своїм трактуванням форм, орнаментальністю, техніками виконання нав'язують до давніх виробів — згард, дукачів тощо. І, як матеріал, сьогодні надзвичайно розповсюджений бісер, яким нескладно послуговуватись для виготовлення силянок і герданів з традиційними орнаментальними мотивами, ритмом, колоритом і розвивати давні форми, притаманні бісерним прикрасам минулого. У цій галузі прикрас трудиться особливо значна частина сучасних майстринь [7, с. 572; 8, с. 1064—1068].

Вагомий вклад у розвиток традиційного гуцульського литва з кольорових металів у другій половині XX — на початку XXI-го ст. вніс видатний майстер художньої обробки металу з м. Косова Роман Стринадюк [2, с. 20]. Серед широкого асортименту його виробів значне місце займають аксесуари традиційних гуцульських чоловічих та жіночих стрів, де серед порохівниць, кресал, топирців, келефів, пістолів, люльок, чересів, поясів, чисельними є також і металеві намиста згарди, хрестики, ланцюжки. Взірцем для Р. Стринадюка стали автентичні

зразки мосяжництва XVIII—XIX ст., які він намагався не просто відтворити, але і часто трошки інтерпретувати, зокрема у силуетах хрестиків-підвісок в згардах, мотивах декору їх поверхні, в укладанні в одному намисті хрестиків різного типу та круглих підвісок-дисків [2, с. 46—47].

У 1970—1990-х роках XX ст. сміливими творчими знахідками у виготовленні прикрас з металу на ґрунті народних традицій заявив про себе самобутній самодіяльний майстер Всеволод Волощак [1, с. 6]. Застосовуючи давні золотарські техніки лиття, скані, філіграні, зерні, оправы кольорових каменів, він звернувся і до традиційних форм виробів — дукачів, сережок, перстенів. Активно використовував срібло, мельхіор, корал, перламутр та інші матеріали. По-сучасному узагальнював або розгортав у деталях форми бантів-брошок до дукачів, орнаменту медальйонів-дукачів, а декоративне вирішення збагачував мотивами національної символіки. Образотворчий елемент традиційних дукачів у В. Волощака пов'язується із пластичним зображенням, наприклад, портрета юного Тараса Шевченка в обрамленні вінка з калинового листа, прикріпленого до банта-брошки з кетягів червоної калини, виконаних з бронзи та коралу [1, с. 8; іл. 23], образ, очевидно, пов'язаний із символікою пісні «Ой у лузі червона калина...».

Тісно прив'язана до традицій гуцульського художнього литва творчість талановитого самодіяльного художника з м. Івано-Франківська Всеволода Бажалюка, який надзвичайно плідно працює сьогодні [15]. У центрі його мистецьких зацікавлень та творчих пошуків є реконструкція технологій архаїчного лиття з кольорових металів, дослідження та відродження традицій гуцульського «мосяжництва». Глибоко занурений у вікові традиції народного мистецтва, вірувань і звичаїв гуцулів, Всеволод Бажалюк стверджує, що сьогодні металеве намисто згарди, попри своє яскраве естетичне звучання, насамперед, зберігає свій обереговий смисл, як це було в гуцулів до християнства. У компонентах згард появилсь рельєфне зображення Розп'яття, проте, змістовне наповнення значимістю оберега залишилося таким самим.

Формами своїх виробів художник впритул наближається до відомих музейних автентичних пам'яток, бо саме вони є для нього джерелом натхнення. Про-

В. Бажалюк. Металеве намисто згарди. Латунь, литво

В. Бажалюк. Хрестик до згардів. Латунь, литво

В. Бажалюк. Хрестик до згардів. Латунь, литво

цес творення кожної прикраси починається з авторського задуму, ідеї і реалізується спочатку у мальованому ескізі [13]. А його подальше авторське технологічне виконання відрізняється від техніки

М. Суханя, Р. Дмитрик. Намисто «львівська гутна мотанка». Гутне скло, перли, фурнітура

М. Суханя, Р. Дмитрик. Намисто «львівська гутна мотанка». Гутне скло, фурнітура

М. Суханя, Р. Дмитрик. Намисто «львівська гутна мотанка». Гутне скло, фурнітура

М. Суханя, Р. Дмитрик. Намисто «львівська гутна мотанка». Гутне скло, перли, фурнітура

мосяжників. Гуцули для відливання виробів використовували глиняні форми, а В. Бажалук відливає сучасним методом, який дає і більше свободи авторіві, і можливість чіткіше та виразніше відтворити елементи композицій та окремі декоративні деталі. Він вирізає форми з воску і в них заливає кольоровий метал. Таким способом виготовляє митець свої авторські прикраси, серед яких значне місце займають згарди. Окрім того, окремі компоненти-підвіски згард: хрестики, медальйони, диски, а також чепраги для з'єднання кінців намиста, відлиті В. Бажалуком, стають доповненням та активним декоративним

акцентом у створених багатьма професійними та самодіяльними мисткинями композиціях прикрас, зроблених з готових намистин з коралу, кольорових каменів, скла, давніх «венеційських пацьорок» тощо.

Уже кілька поколінь львівських художників-професіоналів, які працювали і працюють у різноманітних техніках гутного скла, приділяють значну увагу саме виготовленню прикрас — намист, сережок, браслетів. Яскравими барвами, дзвінкістю чи приглушеним звучанням скляної маси, ці вироби здалека нагадують давні венеційські намиста з Мурано, відомі як «писані пацьорки».

Зацікавлення творенням прикрас з гутного скла з'явилося у львівських художників у 80-х роках ХХ ст. Серед перших, хто досяг віртуозності у виготовленні гутним способом блискучих різнокольорових намистин, були брати Мар'ян та Євген Тарнавські. Прикраси їхнього виробництва в особливий спосіб актуалізували творчі ідеї українських творців декоративного мистецтва та діячів, а, радше, діячок культури початку та першої половини ХХ-го століття, які працювали над формуванням національного художнього наповнення сучасного костюма і його компонентів [4, с. 884—903]. Зразковою у цій царині була творчість Олени Кульчицької [5, с. 154], її сестри Ольги та їх сучасниць Софії Вальницької, Марії Дольницької, Ярослави Музики [9, с. 220—221] та багатьох інших. Великою мірою докладалась до цієї справи діяльність промислового жіночого кооперативу «Українське народне мистецтво» та часопис «Нова хата», що видавався у Львові у 1925—1939 роках. Грунтовні статті про глибинний естетико-світоглядний зміст окремих предметів традиційного народного побуту, численні зарисовки орнаментів, проекти одягу за мотивами народного мистецтва, організація вечорів українського вбрання — носі у локальних ансамблевих варіантах та багато інших заходів такої діяльності були спрямовані на те, щоб традиційне народне вбрання, з прикрасами включно, тобто всю українську носу, «виперту поступом цивілізації з села — заціпити в інтелігентському таборі», «приспособити до модерного вжитку» [12]. Ці патріотичні позиції у мистецькому процесі того часу були підхоплені та розвинуті пізніше у творчості українських, зокрема львівських дизайнерів одягу та прикрас, особливо з 80-х років ХХ ст.

Значним вкладом у цей процес були вироби Богдана Войтовича, які стали новими знахідками у моделюванні прикрас зі скла. Широко відомі його ансамблі кольорового скляного намиста для Державного хору ім. Григорія Верьовки.

Подальший розвиток виробництва скляного гутного намиста та збагачення його технологічних та кольористичних характеристик простежується у середовищі молодшої генерації митців художнього скла. З 1988 року створює таке намисто Роман Дмитрик. У співпраці з Мартою Суханею [6, с. 8] вони виготовили понад тисячу неповторних авторських при-

ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 1 (139), 2018

Н. Качмар, В. Качмар. Намисто. Скло, метал, авторська техніка

Н. Качмар, В. Качмар. Намисто з підвісками. Скло, метал, авторська техніка

крас зі скла гутним способом, який дістав назву «львівська гутна мотанка» [10; 11]. Ця назва розкриває технологічні прийоми виробництва окремої намистини, коли розжарена скляна кольорова «нитка» навивається, намотується на піндет (щипці), а згодом охолоджується. Таким чином формується ба-

Н. Качмар, В. Качмар. Комплект. Намисто та перстень.
Скло, метал, авторська техніка

Н. Качмар, В. Качмар. Серезжки. Метал, ручне карбування

Н. Качмар, В. Качмар. Серезжки. Метал, корал, ручне кабування

гатобарвна смугаста фактура, притаманна окремій намистині, яка уже не повторюється у наступних намистинах «мотанках». У майбутньому завершеному виробі з таких компонентів, коли скляні складові дещо відмінні між собою, можна витримати лише загальний колорит. Таку технологію використовують Роман Дмитрик та Марта Суханя до сьогодні.

Наступним етапом творення прикраси є укладання цілісних композицій намист. Важливо, як пояснюють самі автори [11], відшукати з-поміж інших саме ту намистину, яка стане композиційним центром низки і від якої симетрично лягатимуть інші намистини. В'язки мають по кілька низок різної довжини, як правило, однієї колористичної гами. Цілісні композиції таких наборів намиста яскраво виявляють пластику як окремих елементів, так і цілого ансамблю, особливу гармонію ритму суголосних або контрастних кольорових звучань, а також специфічну дзвінкість самого матеріалу — скла. Іноді автори для урізноманітнення декоративних якостей своїх виробів вводять скляні «металізовані» намистини, вставляють інші т.зв. «перебивки», що допомагає виразнішому прочитанню естетичних характеристик кожного окремого елемента.

Ще одним варіантом намиста «львівської гутної мотанки» є міксоване, коли скляні чергуються з намистинами з інших матеріалів, але, обов'язково, з натуральних — металів та кольорових каменів. Іноді Марта Суханя укладає композиції-трансформери, коли низки намиста легко перетворюються на браслети чи брошки. Автори «львівської гутної мотанки» підкреслюють, що попри всю естетичну значимість, це намисто носить і глибоке смислове навантаження — бути оберегами і захищати жінку «від усього злого» [11].

Вагомим для процесу творення прикрас ручної роботи, які розвивають і актуалізують улюблені українськими жінками традиційні скляні кольорові намиста, став Перший український пленер «Beards and Button» у вересні 2010 року у Львові [17]. Професійні митці художнього скла Оксана Тарнавська, Марта Суханя, Роман Дмитрик, Анатолій Гоголь, які взяли участь у пленері і яким добре відомий досвід дизайну прикрас відомих світових марок «Лялік», «Галле», «Тіффані», «Сваровські», все ж сконцентрували свої творчі пошуки саме на виготовленні сучасних за художньо-образною мовою та традиційних за змістовним наповненням прикрас

[18]. На пленері поставили необхідне спеціальне обладнання і створювали унікальні намистинки зі шматочків різноманітного кольорового скла, крутячи їх на трубіці в печі із застосуванням різних технік і технологій. Переважна кількість намиста, виготовленого на пленері, своїми образно-декоративними засобами тісно пов'язані з кольоровим намистом зі скла в ансамблі прикрас традиційного народного вбрання XIX — початку XX ст. Одягнене у сьогодинському повсякденному чи святковому одязі, це намисто не лише нагадує давні «писані пацьорки», але і по-особливому сучасно доносить глибинний сенс таких прикрас і надає костюму внутрішньої прив'язки до системи національних знаків-символів — етнічної мистецької традиції.

Аналіз сучасних мистецьких практик творення прикрас зі скла і металу, у яких виразно прочитується глибинний зв'язок з давніми народними традиціями, засвідчує, що у цій ділянці працюють обдаровані професійні майстри, які бездоганно відчують специфіку матеріалів, досконало опанували досить складні техніки їх обробки та сміливо йдуть шляхом цікавих художніх експериментів. Плідно працює у цьому напрямку залюблене у свою справу подружжя Наталії та Василя Качмарів [23]. У цьому талановитому «дуєті» кожен вкладає свою щедру частку. Гутне скло, гарачі емалі, творення образу — Наталя Качмар. Ковані мельхіор, мідь, латунь, срібло, технічне забезпечення — Василь Качмар. Їхні намиста, сережки, перстені, браслети, очевидно, сьогодні не мають конкуренції за рівнем технічного виконання та втіленням автентичної суті — естетики і магії — давніх українських прикрас у яскравому, сучасному, сказати б, актуально модному, а, разом з тим, свого роду етнічно-традиційному формально-декоративному вирішенні. Ручна робота на кожному етапі процесу виготовлення прикраси, буде це спеціальне гутне скло в техніці «лампворк» чи обраний метал ручного карбування, залишають відбиток творчого енергетичного імпульсу, авторського розуміння краси і символічного змісту. Це зумовлює високу мистецьку вартість виготовлених прикрас, які, без сумніву, стануть справжнім «скарбом», сімейною реліквією, що перейде у спадок дітям, або ж просто «особливим подарунком комусь особливому».

І. Дзиндра, Т. Дзиндра. Намисто. Гутне скло, фурнітура

І. Дзиндра, Т. Дзиндра. Намисто. Гутне скло, фурнітура

Від самого початку розробки ідеї-задуму, послідовне його втілення у конкретному виробі Наталя і Василь старанно опрацьовують. Важливий кожен наступний етап: підбір форми, ритму, колориту, образу [21]. Кожна рисочка чи цяточка орнаменту, лінія, обриси силуету, та чи інша пластична модуляція, кольори, їх співзвучність чи контрастність мусять висловлювати задумане і йому підпорядковуватись. Це стосується як скляних, так і металевих компонентів, організованих у єдину композиційну цілісність.

Прикраси авторства подружжя Качмарів вібрують кольоровими ритмами, нагадуючи образне звучання давніх венеційських «писаних пацьорок» в ансамблі вбрання гуцулок, покутянок чи подолянок, часто дзвенять дрібними дзвіночками металевих намист «шелест», приваблюють полиском металевих поверхонь хрестиків-згард, пружинок-«переліжків» чи монументальним звучанням дукачів [22]. Часто

Р. Шимчук. Комплект. Намисто з підвіскою та сережки.
Корал, метал, фурнітура

Р. Шимчук. Комплект. Намисто з підвісками та сережки.
Старі «венеційські пацьорки», метал (литво), фурнітура

Р. Шимчук. Намисто з підвісками-хрестиками. Сердолік,
латунь (литво)

Р. Шимчук. Намисто. Старі «венеційські пацьорки», ме-
тал (литво), фурнітура

Р. Шимчук. Комплект. Намисто та сережки. Старий ко-
рал, метал (литво), фурнітура

Р. Шимчук. Намисто. Старі «венеційські пацьорки», ме-
тал, фурнітура

Р. Сьома. Комплект «Недосяжність». Намисто та сережки. Сучасний корал, згарди (латунь, авторське литво), бронзові намистини, фурнітура

Р. Сьома. Комплект «Борщівське». Намисто та сережки. Сучасний корал, морозяний онікс, намистини ручної роботи (литво), фурнітура

Р. Сьома. Комплект «Засватана». Намисто та сережки. Сучасний корал, бронза (литво, автор В. Бажалук), фурнітура
рельєфи круглих підвісок у намисті несуть образотворчий елемент, пов'язаний своїм змістом з державною символікою, яка теж містить у собі глибоке національне коріння.

Свою любов до традиційного народного намиста втілює у власних виробках з кольорового скла моло-

Р. Сьома. Комплект «Торкай мене ніжно». Намисто та сережки. Сучасний корал, латунь (литво, автор В. Бажалук), фурнітура

да художниці Ірина Дзиндра. Разом з чоловіком Тарасом Дзиндрою вони використовують технологію гутного виробництва з власними технологічними прийомами, які полягають у тому, щоб шматочки гарячого скла відірвати і швидко намотати на пінцет, після чого охолодити в іншій печі. Особливо

Р. Сьома. Комплект «Мадонна». Намисто та сережки. Родохрозит, згарди (лагунь, литво, автор С. Бурчак), фурнітура

Р. Сьома. Комплект із двох намист «Під Омофором». Родоніт, родохрозит, згарда (срібло, литво, автор С. Бурчак), маталеві мереживні намистини, фурнітура

слід стежити за величиною відірваних шматочків скла, щоб вони були приблизно однаковими за розмірами і подібними за кольором. Хоча ідентичних

зробити неможливо, бо навіть відтінок кольору гарячого скла дещо змінюється при охолодженні. У процесі намотування скла на пінцет у намистині утворюється два отвори, тому нанизує їх авторка на два шнурочки — зі шкіри, восковані, стрічки з органзи або шовку. Щоб надати виразного звучання декоративним якість скляних намистин, вона використовує перенизки-перебивки з дерев'яних елементів, бісеру або стеклярусу.

Ірина укладає серії намист, об'єднаних кольоровими характеристиками — «медові», «сірі перламутрові», «рябенькі» [19] та ін. Авторка насолоджується нанизуванням цілісних композицій намиста, підбором і допасовуванням окремих намистин у рядках, вибором шнурочків, які часто проглядаються крізь товщу прозорого чи напівпрозорого скла і розцінює цю роботу як свого роду медитацію. Намисто власного виробництва вона бачить у сучасному вбранні у стилі мінімалізму, щоб тут воно проявляло себе як змістовний і декоративно виразний компонент ансамблю, подібно як орнамент традиційної вишивки у модерновій сорочці із сучасним прочитанням давньої народної традиції.

Широким річищем розвивається сьогодні самодіяльне мистецтво виготовлення прикрас з уже готових компонентів фабричної або ручної роботи. Уже понад два десятиліття укладає ошатні композиції талановита самодіяльна мисткиня Роксоляна Шимчук. На початках це було хобі закоханої в українську традиційну ношу молодій колекціонерки, яке з часом переросло у справжнє покликання. Першими орієнтирами у втіленні свого захоплення були композиції намист Любарта Ліщинського, потім — Слави Салюк. Розпочавши власний шлях у цій ділянці, Роксоляна тримала орієнтир, насамперед, на давні музейні та колекційні зразки українських прикрас [12]. Саме на них зорієнтовані композиційні принципи укладання намиста, сережок, характерний ритм та колорит.

У своїх прикрасах вона використовує давні та сучасні венеційські намистини, коралові, перламутрові «баламути», агатові, нефритові, бурштинові, сучасні мушлі та ін. Укладаючи низки намиста, майстриня старанно працює над гармонійним композиційним вирішенням та викінченням. Як правило, вибирає намистини з одного матеріалу, однорідних колористич-

них та орнаментальних характеристик — усе вирішується в єдиному декоративно-образному звучанні.

Значну роль у художній виразності намиста Роксоляни Шимчук відіграють металеві доповнення, які стають ще однією ланкою у ланцюжку, що прив'язує її вироби до традиційних народних прикрас. Це — хрестики менші за розміром або більші з Розп'яттям, підвіски-диски з орнаментальним рельєфом, ажурні чепраги сучасної роботи, характерні диски та хрестики за зразками гуцульських згард, давні монети, підвіски-медальйони за традицією дукачів у намисті [24]. Особливої ошатності композиціям-в'язанкам намиста надає традиційний принцип укладання елементів меншого розміру на краях та верхніх низках до більших до середини та нижніх рядків із зазначенням центру цілісної орнаментальної композиції. Для фіксації центру рядка авторка вибирає багато декоровані гіллясті хрестики з Розп'яттям, ажурні круглі чепраги або просто більшого розміру і активного орнаментального вирішення намистини. Для введення металевих доповнень часто використовує вишукані у технічному виконанні роботи Всеволода Бажалука.

Вироби Роксоляни Шимчук ще однією гранню відтворюють образний лад урочистості та характерної знаковості давніх народних прикрас — це їх монументальна виразність, попри порівняно дрібний формат компонентів. Прикраси її роботи випромінюють особливе чуття авторки на українську автентичну орнаментальну культуру, розуміння національної мистецької і світоглядної традиції як цінності, яку необхідно старанно оберігати, розвивати у художній практиці, популяризувати і вперто доносити до сьогоденного «оцифрованого» суспільства.

Самодіяльна мисткиня Роксолана Сьома укладає намиста та інші прикраси відносно недавно — близько шести років. За цей час зуміла випрацювати власне трактування естетичних критеріїв сучасних виробів з міцною прив'язкою до давніх народних. Її прикраси несуть у собі відгомін художньої традиції, зберігають функції оберегів і закодований зміст національної автентики [15].

У пошуках власного авторського підходу до укладання прикрас мисткиня випробувала чималий арсенал матеріалів та технік і обрала, як найближчі своєму творчому темпераменту, різноманітні кольо-

Р. Сьома. Намисто «Мамині жоржини». Корал, фурнітура рові камені. Робота з ними дає їй саме ті відчуття, які спонукають створювати нові композиції. Вона активно використовує червоний і білий корал, сердолик, аметист, яшму, агат, нефрит та ін. Красу кольорових каменів у намисті підкреслюють латунні намистини, часом спеціально запатиновані, мельхіорові, металеві філігранні, хрестикові згарди, іконки тощо [19]. Свої вироби підпорядковує заданій творчій ідеї та декоративній образності і дає їм промовисті назви, які віддзеркалюють образ у словесному звучанні: «Князівна», «Благовіщення», «Цвіт папороті», «Коломийка», «Мамині жоржини» та ін. Задуманий образ прикрас допомагають розкрити відповідно дібрані матеріали, композиційні прийоми, повільно розмірений ритм чи сконденсований і напружений, як стиснута спіраль, а також колорит згармонізованих, а найчастіше, контрастних барв, що надають своєрідного драматичного звучання. У композиції намиста «Засватана» образність просякнута символікою, пов'язаною з традиціями весільного обряду. Це прочитується у виборі матеріалів та кольорів (червоний корал, матові яшма і аметист, латунні та латунні патиновані намистини, відповідного характеру фурнітура), розбудованій урочистій орнаментальності намиста у п'ять рядків, магічному додатку — згарді у формі гіллястого хрестика на ланцюжку, а також

у виборі металевих деталей у формі лунниць, що скріплюють низки намиста. Металеві елементи композиції є роботами В. Бажалука.

У композиціях намист з декількох рядків авторка, як правило, наслідує традиційний спосіб укладання від менших при кінцях до більших на середині рядка намистин. Такий зростаючий ритм орнаментальної фактури вона часто повторює також від верхнього до нижнього рядка. Центр композиції зазначається металевою підвіскою-дармовисом. Подібну композиційну схему застосовує Роксолана Сьома у намисті «Мадонна» (автор металевих компонентів С. Бурчак) з особливою розміреною монументальністю ритму і благородною стриманістю колориту, у «Сунічній галявині», де ритм горизонтально укладених контрастних за кольором намистин (червоні — зелені) перетинається з ритмом вертикально укладених. Напруженість ритмічного ладу у цій композиції злагоджується та ніби охолоджується сріблистим полиском металевих компонентів.

Творчому темпераменту Роксолани Сьоми та її роботам найчастіше притаманні саме контрастні поєднання кольорів та ритмів, що створює особливий драматичний лад. Виразно звучить це у намисті «Борщівське», де майстерно передано образність традиційної вишивки борщівських сорочок з активним чорним тлом і легкими кольоровими вкрапленнями. Авторка з гумором називає свої вироби «прикраси з перцем, ой, із серцем», бо й справді контрастність кольорів та ритмів є тим «перцем», який «присмачує» декоративно-образне наповнення її робіт.

Професійні та самодіяльні мисткині, які розвивають та актуалізують традиції українських народних прикрас сьогодні, шукають нових форм декоративної виразності, зберігаючи вірність етнічній мистецькій автентичності. Вдалими творчими знахідками на цьому шляху є ряд робіт Ірини Данилів-Флінти, Марії Давибіди, Людмили Колоди, Христини Рибій, Оксани Борійчук, Ольги Коханої, Ярини Дронь, Галини Михальської, Тамари Ковальчук, Роксоляни Козій, Тамари Берези, Ольги Попової і багатьох інших творців прикрас.

1. Волощак Всеволод. Художня емаль. Ювелірні прикраси. Каталог / упоряд. Б. Мисюга; вступні статті М. Батіг та Б. Мисюга. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004. — 36 с.

2. Гринюк М. Вогняне диво Романа Стринадюка / Марія Гринюк. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. — 60 с.
3. Дутка Р. Львівський кооператив «Українське народне мистецтво»: передумови створення та організаційна структура / Романа Дутка // Народознавчі зошити. — 2012. — № 3. — С. 400—414.
4. Дутка Р. Народознавча тематика на сторінках часопису «Нова хата» 1925—1927 / Романа Дутка // Народознавчі зошити. — 2011. — № 5. — С. 884—903.
5. Кость Л. Ужиткове мистецтво Олени Кульчицької / Любов Кость // Олена Кульчицька. — Львів: Арт-клас, 2007. — С. 139—155.
6. Стельмащук Г. Марта Суханя / Галина Стельмащук // Роман Дмитрик. Марта Суханя / ідея та упоряд. М. Сухані і Р. Дмитрика; дизайн видання О. Диби. — Львів: Каменяр, 2008. — 84 с. + 96 с.
7. Федорчук О. Ольга Возниця / Олена Федорчук // Народознавчі зошити. — 1998. — № 5. — С. 571—573.
8. Федорчук О. Етномистецька традиція бісерного оздоблення народної ноші гуцулів / Олена Федорчук // Народознавчі зошити. — 2017. — № 5. — С. 1047—1071.
9. Шимчук Є. Призначення — природне, як небо. Ярослава Музика / Євстахія Шимчук. — Львів: Колір ПРО, 2016. — 240 с.
10. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: Арт-аксесуар_процес_творення.mp4-Media Player Classic Homecinema-v1.2.1008.0.
11. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: videoplayback.mp4-Media Player Classic Homecinema-v1.2.
12. [Електронний ресурс]. — Березницька Інна. Роксоляна Шимчук. Розмова з українською мисткинею. — Режим доступу: <https://theukrainians.org/roksolyana-shymchuk/>.
13. [Електронний ресурс]. — Воробкало Дзвінка. Журнал для інтелектуального жіноцтва. — Режим доступу: <https://zbruc.eu/node/66799>.
14. [Електронний ресурс]. — Всеволод Бажалук відкрив «Містику гуцульських згардів». — Режим доступу: kurs.if.ua/news/mistyku_gutsulskyh_zgardiv_pokazav_vsevolod_balazhuk_948.html.
15. [Електронний ресурс]. — Фреїшин Лариса. Роксолана Сьома: «Кожна прикраса має свою душу...». — Режим доступу: www.like.if.ua/роксолана-сьома-кожна-прикраса-має-с/.
16. [Електронний ресурс]. — Загорівська Любов. Хрести згарди: чим підкорює художнє литво іванофранківця Всеволода Бажалука. — Режим доступу: www.uto-loda.kiev.ua/number/3200/164/114770/.
17. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: lviv-online.com/ua/events/arts/rezultaty-pershogo-ukrajinskogo-pleneru-beads-button/.
18. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: romandmytryk.com.ua/category/marta-suhanya/aksuary/.

19. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: ukrainart.com.ua/ua/art-boutique/decorations/necklaces/ogerele-prazdnuchnoe-dzuy13.html.
20. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: ukrainart.com.ua/ua/soma-roksolana.html.
21. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.facebook.com/pg/KachmarJewellery/posts/?ref=page_internal.
22. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.kachmar.com.ua/prukrasy/creations.html.
23. [Електронний ресурс]. — Прикраси Качмар. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/KachmarJewellery>.
24. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.shymchuk.com.ua/jewelry/.

Hanna Vrochynska

MASTERING AND REPRODUCTION OF ARTISTIC TRADITIONS OF UKRAINIAN FOLK FEMININE JEWELRY IN WORKS OF MODERN ARTISTS

It is about mastering and author's reproduction of artistic traditions of Ukrainian folk women's jewelry of XVIII — beginning XX-eth century in the works of contemporary artists. A brief analysis of the creative process of individual professional and amateur masters, as well as the characteristics of the tech-

nical-technological and decorative-shaped tools that they serve, are presented. The forms of expression of Ukrainian authentic aesthetics and symbolism are considered.

Keywords: tradition, authenticity, glassworks glass, compositional techniques, decorative solution, colored stones, «venetsiiski patsiorky».

Ганна Вроczynська

ОСВОЕНИЕ И ВОССОЗДАНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТРАДИЦИЙ УКРАИНСКИХ НАРОДНЫХ ЖЕНСКИХ УКРАШЕНИЙ В ТВОРЧЕСТВЕ СОВРЕМЕННЫХ МАСТЕРОВ

Рассматривается процесс освоения и авторского воссоздания художественных традиций народных женских украшений XVIII — начала XX вв. в творчестве современных профессиональных и самодеятельных мастеров. Дается короткий анализ творческого процесса отдельных художников, а также характеристика технико-технологических и декоративно-образных приёмов, которые ими используются. Рассматриваются формы проявления украинской аутентичной эстетики и символики.

Ключевые слова: традиция, аутентика, композиционные приёмы, декоративное решение, гутное стекло, цветные камни, «венецианские пацьорки».